

Only for Ph.D. Research Purpose

APPENDIX - 3 (Final Form of Instrument)

INDIAN TEACHER AS A CHANGE AGENT

Guide : Dr.M.B.Buch, Professor and Head, Centre of Advanced Study in Education, Baroda. Investigator : Prof.C.J.Purani S.T.T.College, Kheda

Dear Brother / Sister

- (1) In this research Instrument some statements have been given regarding the teacher's feeling, day to day activities, profession, and socio-economic condition.
- (2) To some extent these statements are applicable to the teacher. You have to read each statement carefully and according to your opinion, to what extent the statement is applicable to the teacher, please make a tick off ✓ sign against the statement in any one of the five columns. Please note that your answer is neither true nor false.
- (3) Against every statement, five columns are given :
e.g. please read the following example :

No.	Statement	Always	Frequently	Occasionally	Hardly	Never
16	The teacher encourages inter-caste marriages.	()	()	(✓)	()	()

After having read this statement, if you feel that the teacher encourages intercaste marriage OCCASIONALLY, please tick off ✓ in the column of OCCASIONALLY. Your response will be kept secret. Please co-operate and oblige.

Yours faithfully,

Diwali Pole,
NADIAD

Sd/-
Prof.C.J.Purani

Full Name : _____ Age _____ Year _____

Male / Female _____ Academic Qualifications _____

Achievement _____ Service / Business _____

Name of the Institution _____

Experience of Total Year _____ Years Income per annum Rs. _____

Address _____ District _____ Taluka _____

If you are a member of the any of the following Institutions / Associations, please make a tick ✓ against it and please also state if any position or designation held by you in the column given.

Name of the Institution / Association	Sign	Designation, if any, or position
Member of the Parliament	()	
Member of the Legislative Assembly	()	
Member of the District Panchayat	()	
Member of the Taluka Panchayat	()	
Member of the Nagar Panchayat	()	
Member of the Gram Panchayat	()	
Member of the Rajya Sabha	()	
Member of the Municipal Corporation	()	
Member of the Educational Institution	()	
Member of any social Associations		
Lions Club	()	
Rotary Club	()	
Junior Chamber	()	
Mahila Samaj	()	
Balkan-Ji-Bari	()	
Home Guard	()	

Or

If you are member of any other associations like :

Medical Council	()
Lawyer Association	()
Vepari Mandal	()
Headmaster's Association	()
Teacher's Association	()
Students' Association	()

APPENDIX - 3 - Final Form

INDIAN TEACHER AS A CHANGE AGENT

	Always	Frequ- ently	Occasi- onally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
* 1. The teacher does not take interest in adult education.					
* 2. The teacher does not conduct night classes for the poor and adults.	()	()	()	()	()
3. The teacher helps the poor students by providing books.	()	()	()	()	()
4. The teacher goes to the slum area and convinces the parents to send their children to school.	()	()	()	()	()
5. The teacher encourages pupils to participate in literacy programmes.	()	()	()	()	()
6. The teacher asks the pupils to conduct classes for illiterate adults.	()	()	()	()	()
7. The teacher encourages neo-literates to maintain literacy.	()	()	()	()	()
8. The teacher procures books for neo-literates.	()	()	()	()	()
9. The teacher provides books to neo-literates.	()	()	()	()	()
10. The teacher encourages people to see television and to listen to radio programmes.	()	()	()	()	()
11. The teacher arranges talks by experts for the illiterate and neo-literate on important social problems.	()	()	()	()	()

(Continued...)

	Always	Frequ- ently	Occasi- onally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
* 12. The teacher does not encourage neo-literate to visit the local library.	()	()	()	()	()
13. The teacher introduces novels and other books to neo-literates.	()	()	()	()	()
14. The teacher tries to bring changes in old customs and taboos .	()	()	()	()	()
15. The teacher discourages 'Dowry' system.	()	()	()	()	()
16. The teacher encourages inter-caste marriages.	()	()	()	()	()
17. The teacher establishes relation with backward community.	()	()	()	()	()
*18. The teacher does not give dinner after the death of a person.	()	()	()	()	()
19. The teacher spends money after social customs.	()	()	()	()	()
20. The teacher convinces the people not to incurr debts on social customs.	()	()	()	()	()
*21. The teacher convinces the pupils to respect elders irrespective of caste, sex or religion.	()	()	()	()	()
*22. The teacher discourages pupils and people to consult doctors for a child suffering from small pox.	()	()	()	()	()

(Continued...)

	Always	Frequently	Occasionally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
23. The teacher advises the pupils to go to a doctor in the case of a snakebite.	()	()	()	()	()
24. The teacher sacrifices for the nation.	()	()	()	()	()
*25. The teacher does not read and understand different political philosophies.	()	()	()	()	()
26. The teacher helps the people to choose the candidate on political consideration.	()	()	()	()	()
27. The teacher works as a volunteer to ensure smooth election.	()	()	()	()	()
28. The teacher participates in election as a candidate.	()	()	()	()	()
29. The teacher reads newspapers, listens to radio and keeps himself upto date with national and international politics.	()	()	()	()	()
30. The teacher discusses with people and pupils about political events in the country and abroad.	()	()	()	()	()
31. The teacher settles the disputes among the people amicably.	()	()	()	()	()
32. The teacher organizes programmes on national festivals.	()	()	()	()	()
33. The teacher likes to use pressure cooker.	()	()	()	()	()
34. The teacher likes to use electric iron.	()	()	()	()	()

(Continued...)

	Always	Frequ- ently	Occasi- onally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
35. The teacher encourages people to use electric goods.	()	()	()	()	()
* 36. The teacher does not use electric and scientific instruments in everyday teaching.	()	()	()	()	()
37. The teacher uses tape-recorder and audio-visual aids in teaching.	()	()	()	()	()
38. The teacher arranges exhibition on infectious diseases.	()	()	()	()	()
39. The teacher arranges talks of expert physicians and surgeons on infectious and incurable diseases for pupils and people.	()	()	()	()	()
40. The teacher arranges general medical camps for eye and tooth in his school.	()	()	()	()	()
* 41. The teacher does not take interest in family planning programmes.	()	()	()	()	()
42. The teacher arranges talks on problems of population explosion in the school.	()	()	()	()	()
43. The teacher arranges exhibition on family planning.	()	()	()	()	()
44. The teacher convinces his colleagues to adopt family planning scheme.	()	()	()	()	()
45. The teacher convinces the people by arranging talks of physicians to adopt family planning.	()	()	()	()	()

(Continued...)

	Always	Frequ- ently	Occasi- onally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
46. The teacher organises shows on family planning for illiterate people.	()	()	()	()	()
47. The teacher discusses with the people about consequences of more children.	()	()	()	()	()
48. The teacher gives vitamins and nourishing food to his children.	()	()	()	()	()
49. The teacher encourages people /children to give their/the triple antigen.	()	()	()	()	()
50. The teacher teaches pupils the rules of health.	()	()	()	()	()
51. The teacher asks the pupils to give up dirty habits.	()	()	()	()	()
*52. The teacher discourages parents to give their children break-fast prepared at home.	()	()	()	()	()
53. The teacher saves regularly some amount from his income.	()	()	()	()	()
54. The teacher encourages pupils to save and deposit the amount in banks.	()	()	()	()	()
55. The teacher explains the pupils how their saving or deposits are utilised for national progress and development.	()	()	()	()	()
56. The teacher organises exhibitions to show how the nation progressed with the people's money.	()	()	()	()	()

(Continued...)

- | | Always | Frequ-
ently | Occasi-
onally | Hardly | Never |
|---|--------|-----------------|-------------------|--------|-------|
| | () | () | () | () | () |
| 57. The teacher discusses with people how to modernize their hereditary occupation (or traditional occupation). | () | () | () | () | () |
| 58. The teacher encourages people to modernize their traditional profession. | () | () | () | () | () |
| 59. The teacher encourages people to take advantage of government schemes. | () | () | () | () | () |
| *60. The teacher does not discuss with people how they can get financial help from the banks and the government. | () | () | () | () | () |
| 61. The teacher inspired the people to use modern scientific tools and techniques in the agriculture. | () | () | () | () | () |
| 62. The teacher trainst the pupils for skilled labour. | () | () | () | () | () |
| 63. The teacher arranges talks of the bank agents, small scale industrial officers and agriculture officers on different vocations. | () | () | () | () | () |
| 64. The teacher collects informations about different occupations. | () | () | () | () | () |
| *65. The teacher does not disseminate the occupational information with the pupils. | () | () | () | () | () |
| *66. The teacher does not help young people to choose vocation scientifically. | () | () | () | () | () |

(Continued...)

:7:

	Always	Frequ- ently	Occasio- nally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
67. The teacher discourages pupils and people of their bad, useless habits.	()	()	()	()	()
68. The teacher uses modern methods and aids in his teaching.	()	()	()	()	()
*69. The teacher does not discuss with parents about new patterns. (i.e. 10+2+3)	()	()	()	()	()
70. The teacher secures vote in favour of new patterns.	()	()	()	()	()
71. The teacher organises talks of prominent educationists on new patterns.	()	()	()	()	()
72. The teacher knows the work experience of new patterns.	()	()	()	()	()
73. The teacher participates in Seminars on new patterns.	()	()	()	()	()
74. The teacher participates in work experience programmes organized in school.	()	()	()	()	()
75. The teacher tries to know the new methods and techniques in his teaching.	()	()	()	()	()
76. The teacher knows the importance of physical education in teaching.	()	()	()	()	()
77. The teacher gives regular assignment to the pupils.	()	()	()	()	()
78. The teacher prepares the objective type of questions for the examination.	()	()	()	()	()
79. The teacher evaluates his unit with different types of objective tests.	()	()	()	()	()
80. The teacher prepares planning of curriculum and distributes it for the year properly.	()	()	()	()	()

(Continued...)

:8:

	Always	Frequently	Occasionally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
81. The teacher participates in administration.	()	()	()	()	()
82. The teacher makes constructive suggestions in administrative work.	()	()	()	()	()
*83. The teacher discourages his colleagues to give co-operation to the management.	()	()	()	()	()
84. The teacher takes interest and participates in students' activities.	()	()	()	()	()
*85. The teacher discourages pupils to participate in co-curricular activities.	()	()	()	()	()
86. The teacher discusses with his colleagues about discrepancies in the text books and gives healthy suggestions.	()	()	()	()	()
87. The teacher knows the advantages of co-operation with the management.	()	()	()	()	()
88. The teacher is in the know of the consequences of the new patterns upto standard Xth.	()	()	()	()	()
89. The teacher does not study various co-operative schemes carefully.	()	()	()	()	()
90. The teacher encourages pupils to appear at the state and national scholarship examination.	()	()	()	()	()
91. The teacher encourages pupils to appear at the public examinations like Hindi, Sanskrit, Drawing, Sangit etc.	()	()	()	()	()
92. The teacher utilizes the grant of the school for the welfare of the pupils.	()	()	()	()	()
93. The teacher pays taxes regularly to the government.	()	()	()	()	()
94. The teacher encourages the people to pay the taxes.	()	()	()	()	()

(Continued...)

:9:		Always	Frequ- Occasi- ently	Occasi- Frequ- onally	Hardly	Never
		()	()	()	()	()
95.	The teacher works against bonded labour.	()	()	()	()	()
*96.	The teacher does not pay due wages to the labourers.	()	()	()	()	()
97.	The teacher encourages labourers not to accept wages less than fixed daily wages.	()	()	()	()	()
*98.	The teacher does not bring to the notice of the authorities the cases of exploitation of labour.	()	()	()	()	()
99.	The teacher is a member of local social organizations.	()	()	()	()	()
100.	The teacher is member of the executive body of the social organization.	()	()	()	()	()
*101.	The teacher does not work as a leader of the community	()	()	()	()	()
102.	The teacher encourages pupils to render services at the time of mishaps like flood, draught, earthquake and railway accidents.	()	()	()	()	()
103.	The teacher teaches the pupils the value of labour.	()	()	()	()	()
104.	The teacher keeps his house clean.	()	()	()	()	()
105.	The teacher encourages his neighbours to keep the houses and surrounding places clean.	()	()	()	()	()
*106.	The teacher does not help the poor patients in the hospitals.	()	()	()	()	()
107	The teacher encourages his pupils and people to help poor patients in the hospitals.	()	()	()	()	()

Continued..

:10:

	Always	Frequ- ently	Occasi- onally	Hardly	Never
	()	()	()	()	()
108. The teacher participates in cultural programmes.	()	()	()	()	()
*109. The teacher does not organise cultural programmes.	()	()	()	()	()
110. The teacher encourages pupils to participate in cultural programmes.	()	()	()	()	()

 T

મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, વડોદરા

INDIAN TEACHER AS A CHANGE AGENT

માર્ગદર્શક :- ડૉ. એમ.બી.બુચ,
પ્રોફેસર એન્ડ હેડ
સેન્ટર ઓફ એડવાન્સ
સ્ટડી ઇન એજ્યુકેશન,
વડોદરા.

સંશોધક :
પ્રાધ્યાપક સી. જે. પુરાણી
એસ. ટી. ટી. કોલેજ, ખેડા.

સોહી ભાઈશી / બહેનશી,

- (૧) આ સંશોધનમાં શિક્ષકો અંગે કેટલાંક વિધાનો આપવામાં આવ્યાં છે. આ વિધાનો તેમની લાગણીઓ, દિનચર્યા, વ્યવસાય અને આર્થિક તેમજ સામાજિક પરિસ્થિતિને લાગતા છે.
- (૨) અત્રે જે વિધાનો આપ્યાં છે તે વતે ઓછે અંશે શિક્ષકોને લાગુ પડે છે. આપે પ્રત્યેક વિધાન કાળજીપૂર્વક વાંચવાનું છે. વાંચી રહ્યા પછી તે વિધાન શિક્ષકોને કેટલા અંશે લાગુ પડે છે તે વિચારવાનું છે અને વિધાનની સામે જે ખાના માં ✓ નું નિશાન કરવાનું છે. આપે આપેલો કોઈપણ જવાબ સાચો કે ખોટો નથી તેની નોંધ લેશો.
- (૩) પ્રત્યેક વિધાનની સામે પાંચ ખાનાં આપ્યાં છે.

ઉદાહરણ :- આ માટે નીચેના ઉદાહરણનો અભ્યાસ કરવા વિનંતી છે.

ક્રમ	વિધાન	હંમેશા	વારંવાર	કોઈકવાર	ભાગ્યેજ	જાહેર કદી નહીં
૧૬	શિક્ષક આંતરજ્ઞાતિય લખોને આવકારે છે.			✓		

આ વિધાન વાંચ્યા પછી વિચારતાં એમ લાગે છે કે શિક્ષક કોઈકવાર આંતરજ્ઞાતિય લખોને આવકારે છે તો તે વિધાનની સામે કોઈકવારના ખાનામાં ✓ નું નિશાન કરશો.

આપનો જવાબ ખાનગી રાખવામાં આવશે.

સહકાર આપી આભારી કરશો.

આપનો વિશ્વાસુ,
પ્રધ્યાપક સી. જે. પુરાણી,
દિવાળી પોળ, નડીયાદ.

પુરૂં નામ : _____

ઉંમર : વર્ષ : _____ પુરુષ/સ્ત્રી : _____

શૈક્ષણિક લાયકાત: _____ સિધ્ધી : _____

નોંડ રી / ધંધો : _____

સંસ્થાનું નામ : _____

અનુભવ કુલ વર્ષ : _____

વાર્ષિક આવક રૂા. : _____

સ સનામું : _____

તાલુકો : _____ જિલ્લો : _____

નીચેનામાંથી કોઈપણ સંસ્થાના સભ્ય હોતો તેની સામે ઠરો અને આપ હોદ્દો ધરાવતા હોતો ત.ની સામે લખો. : 277

સંસ્થાનું નામ	નિશાન	હોદ્દો
લોક સભાના સભ્ય	()	()
વિધાન સભાના સભ્ય	()	()
જિલ્લા પંચાયતના સભ્ય	()	()
તાલુકા પંચાયતના સભ્ય	()	()
નગર પંચાયતના સભ્ય	()	()
ગ્રામ પંચાયતના સભ્ય	()	()
સાજયસભાના સભ્ય	()	()
મ્યુ કોર્પોરેશનના સભ્ય	()	()
શૈક્ષણિક સંસ્થાના સભ્ય	()	()
ગ્રામ સામાજીક સંસ્થાના સભ્ય જેવી કે -		
લાયન્સ કલબ	()	()
રોટરી કલબ	()	()
જે. સી. સ્ક્રી. સ.	()	()
મહિલા સમાજ	()	()
બાલકનજી-બારી	()	()
હોમગાર્ડ	()	()
તાથ અન્ય કોઈ સંસ્થા સભ્ય હો તો જેવી કે -		
મેડીકલ કાઉન્સીલ	()	()
વકીલ મંડળ	()	()
વેપારી મંડળ	()	()
આચાર્ય સંઘ	()	()
શિક્ષક સંઘ	()	()
વિદ્યાર્થી મંડળ	()	()

ક્રમ	વિધાન	હંમેશા	વારં વારં	કોઈક વાર	ભાગ્યેજ	કદી નહીં
						278

(૧)	શિક્ષક પ્રૌઢ શિક્ષણમાં રસ લેતો નથી.	()	()	()	()	()
(૨)	શિક્ષક ગરીબ અને પ્રૌઢો માટે રાત્રિવર્ગી ચલાવતો નથી.	()	()	()	()	()
(૩)	શિક્ષક ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તકો આપીને મદદ કરે છે.	()	()	()	()	()
(૪)	શિક્ષક ઝૂંપડાવાસી વિસ્તારોમાં જઈ બાળકોને શાળામાં મોકલવા માટે તેમના વાલીને સમજાવે છે.	()	()	()	()	()
(૫)	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ કાર્યક્રમમાં (અક્ષરજ્ઞાન કાર્યક્રમ) ભાગ ર લેવા પ્રોત્સાહન આપે છે.	()	()	()	()	()
(૬)	શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને અભણ પ્રૌઢોના વર્ગો ચલાવવાનું કહે છે.	()	()	()	()	()
(૭)	શિક્ષક નવશિક્ષિતને શિક્ષણ ટકાવી રાખવા પ્રોત્સાહન આપે છે.	()	()	()	()	()
(૮)	શિક્ષક નવશિક્ષિતો માટે પુસ્તકો મેળવે છે.	()	()	()	()	()
(૯)	શિક્ષક નવશિક્ષિતોને પુસ્તકો આપે છે.	()	()	()	()	()
(૧૦)	શિક્ષક સુનાજના હોડોને રેડિયો પ્રોગ્રામ સાંભળવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.	()	()	()	()	()
(૧૧)	શિક્ષક અભણ અને નવશિક્ષિતો માટે અગત્યની સામાજિક સમસ્યા ઓ પર નિષ્ણાતોના વાર્તાલાપોનું આયોજન કરે છે.	()	()	()	()	()

- (૧૨) શિક્ષક નવશિક્ષિતને પુસ્તકાલયની મુલાકાત લેવા માટે પ્રોત્સાહન આપતો નથી. () () () () ()
- (૧૩) શિક્ષક નવશિક્ષિતોને નવલ-કથા અને અન્ય પુસ્તકોની પરિચય આપે છે. () () () () ()
- (૧૪) શિક્ષક જૂના રિવાજો અને રુઠિઓમાં પરિવર્તન લાવવા પ્રયત્ન કરે છે. () () () () ()
- (૧૫) શિક્ષક દહેજની પ્રધાને નકારે છે. () () () () ()
- (૧૬) શિક્ષક આંતરજ્ઞાતિય લેખોને આવકારે છે. () () () () ()
- (૧૭) શિક્ષક પછાત વર્ગ સાથે સંબંધો સ્થાપે છે. () () () () ()
- (૧૮) શિક્ષક મરણોત્તર ક્રિયાઓ પાછળ ભોજનનો ખર્ચ કરતો નથી. () () () () ()
- (૧૯) શિક્ષક સામાજિક રિવાજો પાછળ ખર્ચ કરે છે. () () () () ()
- (૨૦) શિક્ષક લોકોને માત્ર સામાજિક રિવાજો પાછળ દેવાદાર ન બનવા સમજાવે છે. () () () () ()
- (૨૧) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને કોઈપણ જ્ઞાતિ, જાતિ કે ધાર્મિક ભેદભાવ વગર વડીલોને માન આપવા સમજાવે છે. () () () () ()
- (૨૨) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓ અને લોકોને શીતળાથી પીડાતા બાળક માટે ડોક્ટરને ન મળવાની સલાહ આપે છે. () () () () ()

- (૨૩) શિક્ષક વિદ્યાર્થીને સાપ કરડે ત્યારે
ડોક્ટર પાસે જવાનું કહે છે. () () () () ()
- (૨૪) શિક્ષક રાષ્ટ્ર માટે ત્યાગ
કરે છે. () () () () ()
- (૨૫) શિક્ષક જુદીજુદી રાજકીય
વિચાર સરણીઓ સમજતો નથી
અને તે અંગે વાંચતો નથી. () () () () ()
- (૨૬) શિક્ષક લોકોને રાજકીય વિચાર-
સરણીને લક્ષમાં રાખી ને ઉમેદવાર
ની પસંદગીમાં મદદ કરે છે. () () () () ()
- (૨૭) શિક્ષક સરળતાથી ચૂંટણી કાર્ય
થાય તે માટે સ્વયંસેવક તરીકે
કામ કરે છે. () () () () ()
- (૨૮) શિક્ષક ઉમેદવાર તરીકે ચૂંટણીમાં
ભાગ લે છે. () () () () ()
- (૨૯) શિક્ષક રેડિયો સાંભળે છે અને
વર્તમાનપત્રો વાંચીને ખોતાની
જાતને છેલ્લામાં છેલ્લા રાષ્ટ્રીય
અને આંતર-રાષ્ટ્રીય રાજકારણ
થી પરિચિત રાખે છે. () () () () ()
- (૩૦) શિક્ષક લોકોને અને વિદ્યાર્થીઓ
સાથે રાષ્ટ્રીય અને આંતર-
રાષ્ટ્રીય ભાવોની ચર્ચા કરે છે. () () () () ()
- (૩૧) શિક્ષક લોકો વચ્ચેના ઝગડાઓ
સહકારથી પતાવે છે. () () () () ()
- (૩૨) શિક્ષક રાષ્ટ્રીય તહેવારો માટે
કાર્યક્રમ યોજે છે. () () () () ()
- (૩૩) શિક્ષકને " પ્રેશર કુકર "
વાપરવું ગમે છે. () () () () ()

- (૩૪) શિક્ષકને ઇલેક્ટ્રીક ઇસ્ક્રીનો ઉપયોગ કરવો ગમે છે. () () () () ()
- (૩૫) શિક્ષક લોકોને વીજળીક સાધનોનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૩૬) શિક્ષક દૈનિક શિક્ષણકાર્યમાં વીજળીક તથા વૈજ્ઞાનિક સાધનોના ઉપયોગમાં માનતો નથી. () () () () ()
- (૩૭) શિક્ષક દૃશ્ય શ્રાવ્ય સાધનો નો શિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે છે. () () () () ()
- (૩૮) શિક્ષક ચેપી રોગોનું પ્રદર્શન યોજે છે. () () () () ()
- (૩૯) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓ અને લોકો માટે નિષ્ણાંત ડોક્ટરો અને સર્જનોના ચેપી રોગો અને અસાધ્ય રોગો ઉપર વાર્તાલાપો યોજે છે. () () () () ()
- (૪૦) શિક્ષક પોતાની શાળામાં નેત્રયજ્ઞ અને દંતયજ્ઞ ની શિબિરો યોજે છે. () () () () ()
- (૪૧) શિક્ષક કુટુંબ નિયોજનના કાર્યક્રમ માં રસ ધરાવતો નથી. () () () () ()
- (૪૨) શિક્ષક શાળામાં વસ્તી વધારાની સમસ્યા અંગે વાર્તાલાપો યોજે છે. () () () () ()
- (૪૩) શિક્ષક કુટુંબ નિયોજનના પ્રદર્શનો યોજે છે. () () () () ()
- (૪૪) શિક્ષક પોતાના સહકાર્યકરોને કુટુંબ નિયોજનના કાર્યક્રમ અપનાવવા સમજાવે છે. () () () () ()

- (૪૫) શિક્ષક લોકોને કુટુંબ નિયોજન
અપનાવવા માટે ડોક્ટરોના
વાર્તાલાપો યોજે છે. () () () () ()
- (૪૬) શિક્ષક અભણ લોકો માટે
કુટુંબ નિયોજન અંગેના
ચિત્રો બતાવે છે. () () () () ()
- (૪૭) શિક્ષક લોકો સાથે વધુ બાળકો
થી સર્જાતી મુશ્કેલીઓ અંગે ચર્ચા
કરે છે. () () () () ()
- (૪૮) શિક્ષક પોતાના બાળકોને
વિટામીનયુક્ત અને પોષક
આહાર આપે છે. () () () () ()
- (૪૯) શિક્ષક લોકોને તેમના બાળકોને
ત્રિગુણી રસી આપવા માટે
પ્રોત્સાહન આપે છે. () () () () ()
- (૫૦) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને તંદુરસ્ત
કેમ રહેવાય તે અંગેના સિધ્ધાંતો
શીખવે છે. () () () () ()
- ૫૧) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને ગંદી ટેલો
દૂર કરવાનું કહે છે. () () () () ()
- (૫૨) શિક્ષકો માબાપને બાળકો માટે
ઘરેથી નાસ્તો આપવા માટે
નિરુત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૫૩) શિક્ષકો પોતાની આ વક્રમાંથી
નિયમિત બચત કરે છે. () () () () ()
- (૫૪) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને તેમની
બચતનું રોકાણ બેંકમાં કરવા
પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()

- (૫૫) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને તેમના
નાણાં રાષ્ટ્રની પ્રગતિ અને
વિકાસમાં કેવી રીતે ઉપયોગી
થાય તે સમજાવે છે. () () () () ()
- (૫૬) શિક્ષક પ્રદર્શનો યોજીને લોકોને
પૈસા રાષ્ટ્રની કેવી રીતે પ્રગતિ
થઈ તે સમજાવે છે. () () () () ()
- (૫૭) શિક્ષક બાપદાદાના ધંધાનું કેવી
રીતે આધુનિક રણ કરવું તે
અંગે લોકો સાથે ચર્ચા કરે છે. () () () () ()
- (૫૮) શિક્ષક લોકોને તેમના બાપદાદાના
ધંધાનું આધુનિક રણ કરવા પ્રોત્સા-
હિત કરે છે. () () () () ()
- (૫૯) શિક્ષક લોકોને સરકારની યોજના
ઓ નો લાભ લેવા પ્રોત્સાહિત કરે
છે. () () () () ()
- (૬૦) શિક્ષક લોકો સાથે સરકાર
અથવા બેન્ક માંથી કેવી રીતે
પૈસા મળે તેની ચર્ચા કરતો નથી. () () () () ()
- (૬૧) શિક્ષક લોકોને ખેતી માટે આધુનિક
અને વૈજ્ઞાનિક સાધનોનો ઉપયોગ કર
કરવા પ્રેરણા આપે છે. () () () () ()
- (૬૨) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને કુશળ કારી-
ગર અંગેની તાલીમ આપે છે. () () () () ()
- (૬૩) શિક્ષક જુદાજુદા ધંધાઓ વિષે
બેન્કના અજિન્ટો, લઘુ ઉદ્યોગના
અધિકારીઓ અને ખેતીવાડીના
અધિકારીઓના વાર્તાલાપ યોજે છે. () () () () ()
- (૬૪) શિક્ષક જુદાજુદા ધંધાઓની
માહિતી એકત્રીત કરે છે. () () () () ()

- (૬૫) શિક્ષક ધંધાકીય માહિતિની વિદ્યાર્થીઓ સાથે ચર્ચા કરતો નથી. () () () () ()
- (૬૬) શિક્ષક યુવાન લોકોને વૈજ્ઞાનિક રીતે ધંધો પસંદ કરવામાં મદદ કરતો નથી. () () () () ()
- (૬૭) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓ અને લોકોની નાકામી અને ગંદી ટેવોને નિરુત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૬૮) શિક્ષક તેના શિક્ષણકાર્યમાં આધુનિક સાધનો અને પદ્ધતિ નો ઉપયોગ કરે છે. () () () () ()
- (૬૯) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓના માળાપ સાથે (નવી તરાહ) ૧૦+૨+૩ની યોજના વિષે ચર્ચા કરતો નથી. () () () () ()
- (૭૦) શિક્ષક ૧૦+૨+૩ (નવી તરાહ) ની યોજનાની તરફેણમાં મત ઉભા કરે છે. () () () () ()
- (૭૧) શિક્ષક અગ્રગણ્ય કેળવણીકારોના (નવી તરાહ) ૧૦+૨+૩ ની યોજના અંગે વાર્તાલાપો યોજે છે. () () () () ()
- (૭૨) શિક્ષકને શિક્ષણની નવી તરાહ નો ૧૦+૨+૩ના કાર્યાનુભવ નો ખ્યાલ છે. () () () () ()
- (૭૩) શિક્ષક નવી તરાહ અંગેના પરિસંવાદોમાં ભાગ લે છે. () () () () ()
- (૭૪) શિક્ષક શાળામાં યોજેલા કાર્યાનુભવ કાર્યક્રમમાં ભાગ લે છે. () () () () ()

- (૭૫) શિક્ષક તેના શિષ્યમાં નવી
પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તીઓ
જાણવાનો પ્રયત્ન કરે છે. () () () () ()
- (૭૬) શિક્ષક શિષ્યમાં શારિરિક
શિક્ષણ ને અગત્ય જાણે છે. () () () () ()
- (૭૭) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને ક્રમિક
સ્વાધ્યાય આપે છે. () () () () ()
- (૭૮) શિક્ષક પરિક્ષા માટે હેતુલક્ષી
પ્રશ્નોનું આયોજન કરે છે. () () () () ()
- (૭૯) શિક્ષક ખોતાના એકમનું જુદી જુદી
હેતુલક્ષી કસોટીની મદદથી મૂલ્યા-
કન કરે છે. () () () () ()
- (૮૦) શિક્ષક અભ્યાસક્રમનું વાર્ષિક
આયોજન કરે છે અને અભ્યાસ-
ક્રમને યોગ્ય રીતે ફાળવે છે. () () () () ()
- (૮૧) શિક્ષક સંચાલનમાં ભાગ લે છે. () () () () ()
- (૮૨) શિક્ષક સંચાલનકાર્યમાં રચના-
ત્મક સૂચનો કરે છે. () () () () ()
- (૮૩) શિક્ષક તેના સહકાર્યકરોને
સંચાલકને સહકાર આપવામાં
નિરુત્સાહીત કરે છે. () () () () ()
- (૮૪) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓ ની પ્રવૃત્તિઓ
માં રસ લે છે. તેમજ ભાગ લે છે. () () () () ()
- (૮૫) શિક્ષક સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓમાં
ભાગ લેવામાં વિદ્યાર્થીઓને નિરુ-
ત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૮૬) શિક્ષક ખોતાના સહકાર્યકરો સાથે
પાઠ્ય પુસ્તકોની વૃદ્ધિએની ચર્ચા
કરે છે તથા સુધારાઓ સુચવે છે. () () () () ()

- (૮૭) શિક્ષક શાળા સંચાલકના સહકારના લાભ સમજે છે. () () () () ()
- (૮૮) શિક્ષક નવી તરાહના દસમાં ધોરણ સુધીના અભ્યાસક્રમમાં આવતા પરિવર્તનોથી વાકેફ છે. () () () () ()
- (૮૯) શિક્ષક જુદી-જુદી સહકારી યોજનાઓની કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરતો નથી. () () () () ()
- (૯૦) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રની શિષ્યવૃત્તિઓની પરીક્ષા ઓ આપવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૯૧) શિક્ષક હિન્દી સ્ક્રિપ્ત ચિન્હક્રમ તથા સંગીત જેવી જાહેર પરીક્ષાઓ આપવા વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૯૨) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓના જ ઉત્કર્ષ અને અગવડ માટે શાળાની અનુદાનની રકમનો ઉપયોગ કરે છે. () () () () ()
- (૯૩) શિક્ષક સરકારને નિયમિત રીતે કર ભરે છે. () () () () ()
- (૯૪) શિક્ષક કર ભરવા સુકો ને પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૯૫) શિક્ષક વેઠપ્રથા-વિરુદ્ધ કામ કરે છે. () () () () ()
- (૯૬) શિક્ષક મજૂરને યોગ્ય મહેનતાણું આપતો નથી. () () () () ()
- (૯૭) શિક્ષક મજૂરને નિયત કરેલા દર કરતાં ઓછો દર ન સ્વીકારવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()

- (૯૮) શિક્ષક મજૂરોનું શોષણ યત્ન હોય તેવા કિસ્સા યોગ્ય સત્તાધિશીના ધ્યાન પર લાવતો નથી. () () () () ()
- (૯૯) શિક્ષક સ્થાનિક સામાજિક સંસ્થાઓનો સભ્ય છે. () () () () ()
- (૧૦૦) શિક્ષક સામાજિક સંસ્થાની કારોબારી માં છે. () () () () ()
- (૧૦૧) શિક્ષક સમાજના નેતા તરીકે કામ કરતો નથી () () () () ()
- (૧૦૨) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને પૂરક દુષ્કાળ, ધરતીકંપ તથા રેલ્વે અકસ્માત જેવા કુદરતી આફત સમયે સમાજની સેવા કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૧૦૩) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને શ્રમનું ગૌરવ શીખવે છે. () () () () ()
- (૧૦૪) શિક્ષક પોતાનું ઘર સ્વચ્છ રાખે છે. () () () () ()
- (૧૦૫) શિક્ષક પોતાના ખાડોશીને ધર અને આજુબાજુની વિસ્તાર સ્વચ્છ રાખવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૧૦૬) શિક્ષક ગરીબ દર્દીઓને દવાખાનામાં મદદ કરતો નથી () () () () ()
- (૧૦૭) શિક્ષક પોતાના વિદ્યાર્થીઓ અને લોકોને દવાખાનાના ગરીબ દર્દીઓને મદદ કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. () () () () ()
- (૧૦૮) શિક્ષક સંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોમાં ભાગ લે છે. () () () () ()

(૧૦૯) શિક્ષક સંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો યોજાતો
નથી. () () () () ()

(૧૧૦) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને સંસ્કૃતિક
કાર્યક્રમોમાં ભાગ લેવા પ્રોત્સા-
હિત કરે છે. () () () () ()